

UPPFÖLJNINGSMÅTT FÖR SAMHÄLLSOMSTÄLLNINGAR OCH MILJÖMÅLEN

2017-08-06

Av: Naturvårdsverket

Naturvårdsverket utlyser forskningsmedel för projekt med inriktning mot att identifiera sätt att följa upp hur samhällsomställningar påverkar miljömålen. Sista ansökningsdag är 15 september 2017.

Med denna utlysning vill Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten finansiera forskning som syftar till att förbättra möjligheterna att analysera effektsambanden mellan olika trender och samhällsutvecklingar, och miljömålen. Det gäller både att kunna dokumentera att dessa utvecklingar verkligen sker och i vilken grad, likväl som att få mått på miljöpåverkan eller miljönyttan av dessa utvecklingar och trender. För att detta ska bli möjligt krävs att adekvata sätt att utvärdera effekten kan identifieras och resultaten följas över tid.

Vem kan söka?

Behörig att söka är vetenskapliga organisationer eller disputerad forskare/forskargrupper vid universitet, högskolor, forskningsinstitut eller myndigheter som bedriver forskning som en del av sitt uppdrag. Med forskningsinstitut avses organisationer som har forskning som sin enda eller huvudsakliga verksamhet. Huvudsökande måste vara knuten till en organisation med svenskt organisationsnummer.

För vad kan jag söka?

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten efterfrågar projekt som kan bidra till ökad kunskap om lämpliga uppföljningsmått eller indikatorer som möjliggör en analys av komplexa effektsamband mellan miljöpolitiken och möjligheterna att nå miljömålen. Nedan ges exempel på frågeställningar som ansökningar kan riktas mot.

- Hur kan ett ökat genomslag för cirkulär ekonomi i samhället mätas och vilka parametrar kan spegla miljönyttan av utvecklingen?

- Digitaliseringen av samhället skapar förutsättningar för nya produkter och affärsmodeller. En utveckling av delningsekonomin är en sådan möjlighet. Det är intressant att finna mått som belyser i vilken utsträckning denna utveckling äger rum och på vilka mått som kan belysa miljönyttan.

- Vilka uppföljningsmått bör utvecklas för att följa både bioekonomins utveckling och i vilken utsträckning biobaserade material och bränslen leder till en faktisk nettominskning av klimatutsläpp i Sverige och omvärlden? Hur kan bioekonomins effekter på andra miljömål följas upp?

- Generationsmålet anger att de stora miljöproblemen ska lösas, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Vilka är de relevanta måtten för att beskriva industrins förändring och dess effekter på växthusgasutsläpp och resurseffektivitet i Sverige och omvärlden? Några exempel på frågeställningar är vilka data som

finns att utgå ifrån och vilka uppföljningsmått som är bäst lämpade för analyser av koldioxidläckage på grund av utflyttning av industrier till andra länder eller nettoförändringar av växthusgasutsläpp i Sverige och omvärlden genom import och export inom industrin?

– Politiska, tekniska och ekonomiska samhällsförändringar leder till ändrade konsumtionsmönster. Detta har i sin tur stor betydelse för miljöpåverkan och resursutnyttjande, och har även miljöeffekter i andra länder. Det behövs uppföljningsmått som gör det möjligt att analysera de effektsamband som råder mellan de större skeendena i samhället och de resulterande konsumtionsmönstren.

– En stor del av vår konsumtion innehåller plast som ger upphov till utsläpp av växthusgaser vid förbränning, samt utgör stor källa av ackumulerat avfall och skräp i våra sjöar och hav. Det är av stor betydelse att kunna följa de flöden i samhället som är viktigast för tillförseln av mikroplaster i akvatisk miljö. Uppföljningsmått som belyser effektkedjan konsumtion/vattenkvalitet, exempelvis hur proteinkonsumtion relaterar till övergödning och teknik-konsumtion relaterar till miljögifter är andra exempel.

Utöver ovan nämnda exempel kan andra samhällsomställningar som identifierats i forskningen vara relevanta i en ansökan. Det kan även handla om frågeställningar kopplade till att i olika mått fånga synergier mellan miljömål och andra samhällsmål till följd av vissa samhällsomställningar.